

Neljapäev, 25. märts 2021

P9_TA(2021)0098

Euroopa andmestrategie**Euroopa Parlamendi 25. märtsi 2021. aasta resolutsioon Euroopa andmestrategie kohta 2020/2217(INI)**

(2021/C 494/04)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artiklit 173, mis käsitleb ELi tööstuse konkurentsivõimet ja viitab muu hulgas meetmetele, mille eesmärk on edendada innovatsiooni ja tehnoloogiaarenduse tööstusliku potentsiaali paremat ärakasutamist,
- võttes arvesse ELi toimimise lepingu artiklit 114,
- võttes arvesse ELi toimimise lepingu artikleid 2 ja 16,
- võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat (edaspidi „harta“),
- võttes arvesse komisjoni 21. oktoobri 2020. aasta teatist avatud lähtekoodiga tarkvara strateegia kohta aastateks 2020–2023 (C(2020)7149),
- võttes arvesse komisjoni 19. veebruari 2020. aasta teatist „Euroopa andmestrategie“ (COM(2020)0066) ning ettevõtetelt riigile andmete jagamise kõrgetasemelise eksperdirühma lõpparuannet „Towards a European strategy on business-to-government data sharing for the public interest“ (Ettevõtetelt riigile avalikes huvides andmete jagamise Euroopa strateegia suunas),
- võttes arvesse komisjoni 2. juuli 2020. aasta algset mõjuhindangut „Ühtsete Euroopa andmeruumide haldamise õigusraamistik“,
- võttes arvesse komisjoni 17. aprilli 2020. aasta teatist „Andmekaitsega seotud suunised COVID-19 pandeemia vastast võitlust toetavate mobiilirakenduste kohta“ ⁽¹⁾,
- võttes arvesse komisjoni 8. aprilli 2020. aasta soovitus (EL) 2020/518 liidu ühise meetmekogumi kohta, mis võimaldab kasutada tehnoloogiat ja andmeid COVID-19 kriisi vastu võitlemiseks ja kriisist väljumiseks, eelkõige seoses mobiilirakendustega ja anonüümitud liikuvusandmete kasutamisega ⁽²⁾,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta direktiivi (EL) 2019/1024 avaandmete ja avaliku sektori valduses oleva teabe taaskasutamise kohta ⁽³⁾ (avaandmete direktiiv),
- võttes arvesse komisjoni 6. juuni 2018. aasta ettepanekut, millega kehtestatakse ajavahemikuks 2021–2027 digitaalse Euroopa programm (COM(2018)0434),
- võttes arvesse komisjoni 25. aprilli 2018. aasta teatist „Ühtse Euroopa andmeruumi loomine“ (COM(2018)0232) ja sellele lisatud komisjoni talituste töödokumenti (SWD(2018)0125),
- võttes arvesse komisjoni 25. aprilli 2018. aasta soovitus (EL) 2018/790 teadusinfo kättesaadavuse ja säilitamise kohta ⁽⁴⁾,
- võttes arvesse komisjoni 10. mai 2017. aasta teatist „Digitaalse ühtse turu strateegia rakendamise vahekokkuvõte: Ühendatud digitaalne ühtne turg kõigile“ (COM(2017)0228) ja sellele lisatud komisjoni talituste töödokumenti (SWD(2017)0155),
- võttes arvesse komisjoni 10. jaanuari 2017. aasta teatist „Euroopa andmepõhise majanduse rajamine“ (COM(2017)0009) ja sellele lisatud komisjoni talituste töödokumenti (SWD(2017)0002),

⁽¹⁾ ELT C 124 I, 17.4.2020, lk 1.

⁽²⁾ ELT L 114, 14.4.2020, lk 7.

⁽³⁾ ELT L 172, 26.6.2019, lk 56.

⁽⁴⁾ ELT L 134, 31.5.2018, lk 12.

Neljapäev, 25. märts 2021

- võttes arvesse komisjoni 14. septembri 2016. aasta teatist „Ühenduvus konkurentsivõimelise digitaalse ühtse turu jaoks – Euroopa gigabitühiskonna poole“ (COM(2016)0587) ja sellele lisatud komisjoni talituste töödokumenti (SWD(2016)0300),
- võttes arvesse 19. aprilli 2016. aasta komisjoni teatist „Euroopa tööstuse digitaliseerimine: kuidas kasutada ühtse digitaalse turu kõiki võimalusi“ (COM(2016)0180) ja sellele lisatud komisjoni talituste töödokumenti (SWD(2016)0110),
- võttes arvesse komisjoni 19. aprilli 2016. aasta teatist „Euroopa pilvandmetöötuse algatus. Konkurentsivõimelise andme- ja teadmuspõhise majanduse ülesehitamine Euroopas“ (COM(2016)0178) ja sellele lisatud komisjoni talituste töödokumente (SWD(2016)0106) ja (SWD(2016)0107),
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrust (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta ⁽⁵⁾ (isikuandmete kaitse üldmäärus),
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. novembri 2018. aasta määrust (EL) 2018/1807, mis käsitleb isikustamata andmete Euroopa Liidus vaba liikumise raamistikku ⁽⁶⁾,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta direktiivi (EL) 2016/680, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset seoses pädevates asutustes isikuandmete töötlemisega süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil ning selliste andmete vaba liikumist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2008/977/JSK ⁽⁷⁾ (õiguskaitse direktiiv),
- võttes arvesse komisjoni 6. mai 2015. aasta teatist „Euroopa digitaalse ühtse turu strateegia“ (COM(2015)0192) ning sellele lisatud komisjoni talituste töödokumenti (SWD(2015)0100),
- võttes arvesse komisjoni 2. juuli 2014. aasta teatist „Eduka andmepõhise majanduse suunas“ (COM(2014)0442) ja sellele lisatud komisjoni talituste töödokumenti (SWD(2014)0214),
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2010. aasta direktiivi 2010/40/EL, mis käsitleb raamistikku intelligentsete transpordisüsteemide kasutuselevõtmiseks maanteetranspordis ja liideste jaoks teiste transpordiliikidega ⁽⁸⁾ (intelligentsete transpordisüsteemide direktiiv), ning selle delegeeritud õigusakte,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiivi nr 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatus kaitset elektroonilise side sektoris (eraelu puutumatus ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv) ⁽⁹⁾ (e-privatsuse direktiiv),
- võttes arvesse 15. aprilli 2020. aasta ühtset Euroopa tegevuskava COVID-19 leviku tõkestamiseks võetud meetmete lõpetamise suunas,
- võttes arvesse 15. oktoobri 2020. aasta liikmesriikide ühisdeklaratsiooni järgmise põlvkonna pilveteenuste loomise kohta ELi ettevõtetele ja avalikule sektorile,
- võttes arvesse nõukogu 9. juuni 2020. aasta järeldusi Euroopa digituleviku kujundamise kohta ⁽¹⁰⁾,
- võttes arvesse nõukogu 7. juuni 2019. aasta järeldusi „Suuresti digitaliseeritud Euroopa tulevik pärast 2020. aastat: digitaalse ja majandusliku konkurentsivõime ja digitaalse sidususe edendamine kogu liidus“,

⁽⁵⁾ ELT L 119, 4.5.2016, lk 1.

⁽⁶⁾ ELT L 303, 28.11.2018, lk 59.

⁽⁷⁾ ELT L 119, 4.5.2016, lk 89.

⁽⁸⁾ ELT L 207, 6.8.2010, lk 1.

⁽⁹⁾ ELT L 201, 31.7.2002, lk 37.

⁽¹⁰⁾ ELT C 202 I, 16.6.2020, lk 1.

Neljapäev, 25. märts 2021

- võttes arvesse Euroopa Liidu Kohtu 16. juuli 2020. aasta otsust kohtuasjas C-311/18 (Schrems II),
 - võttes arvesse oma 17. aprilli 2020. aasta resolutsiooni ELi kooskõlastatud meetmete kohta võitluses COVID-19 pandeemia ja selle tagajärgede vastu ⁽¹¹⁾,
 - võttes arvesse oma 12. veebruari 2019. aasta resolutsiooni tervikliku Euroopa tööstuspoliitika kohta tehisintellekti ja robotika valdkonnas ⁽¹²⁾,
 - võttes arvesse oma 1. juuni 2017. aasta resolutsiooni Euroopa tööstuse digiteerimise kohta ⁽¹³⁾,
 - võttes arvesse oma 10. märtsi 2016. aasta resolutsiooni vaesuse sooliste aspektide kohta ⁽¹⁴⁾,
 - võttes arvesse oma 13. märtsi 2018. aasta resolutsiooni koostoimelisi intelligentseid transpordisüsteeme käsitleva Euroopa strateegia kohta ⁽¹⁵⁾,
 - võttes arvesse oma 15. jaanuari 2019. aasta resolutsiooni isejuhtivate autode kohta Euroopa transpordisektoris ⁽¹⁶⁾,
 - võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust komisjoni teatise „Euroopa andmemajanduse ülesehitamine“ kohta ⁽¹⁷⁾,
 - võttes arvesse 11. juunil 2020 avaldatud iga-aastase digitaalrajanduse ja -ühiskonna indeksi tulemusi,
 - võttes arvesse Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) 5. juuni 2020. aasta aruannet „Building back better: A sustainable, resilient recovery after COVID-19“ (Parem taastamine: kestlik ja vastupidav taastumine pärast COVID-19),
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 54,
 - võttes arvesse siseturu- ja tarbijakaitsekomisjoni, transpordi- ja turismikomisjoni, õiguskomisjoni, kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni, põllumajanduse ja maaelu arengu komisjoni ning kultuuri- ja hariduskomisjoni arvamusi,
 - võttes arvesse tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjoni raportit (A9-0027/2021),
- A. arvestades, et digitaliseerimine muudab ka edaspidi majandust, ühiskonda ja kodanike igapäevaelu, ning arvestades, et andmed, mille maht iga 18 kuu järel kahekordistub, on selle muutuse keskmes; arvestades, et kogu maailmas säilitatavate andmete maht suureneb eeldatavasti 33 tsettabaidilt (ZB) 2018. aastal 175 ZBni 2025. aastal ⁽¹⁸⁾; arvestades, et tulevikus need protsessid ainult kiirenevad;
- B. arvestades, et digitaliseerimine ei kujuta endast mitte ainult majanduslikku võimalust, vaid see on oluline ka liidu julgeoleku, geopoliitilise vastupanuvõime ja strateegilise sõltumatuse seisukohast;
- C. arvestades, et ELil on vaja koostalitlusvõimelist, paindlikku, skaleeritavat ja usaldusväärset IT-arhitektuuri, mis oleks võimeline toetama kõige uuenduslikumaid rakendusi; arvestades, et tehisintellekt on nii ülemaailmselt kui ka Euroopas üks 21. sajandi strateegilistest tehnoloogiatest ⁽¹⁹⁾; arvestades, et ELis on rakenduste käitamiseks ja andmete salvestamiseks vaja ka piisavat taristut, eelkõige suure jõudlusega riistvara;
- D. arvestades, et andmed on majanduse kestliku taastamise, majanduskasvu ja kvaliteetsete töökohtade loomise oluline ressurss; arvestades, et andmepõhised tehnoloogiad võivad anda võimaluse vähendada inimeste töötamist kahjulikes ja ohtlikes töötingimustes ning edendada ühiskondlikku progressi ning neil võib olla keskne roll üleminekul keskkonnahoidlikule ja kliimaneutraalsele ühiskonnale ning Euroopa ja selle ettevõtete ülemaailmse konkurentsivõime suurendamisel;

⁽¹¹⁾ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2020)0054.

⁽¹²⁾ ELT C 449, 23.12.2020, lk 37.

⁽¹³⁾ ELT C 307, 30.8.2018, lk 163.

⁽¹⁴⁾ ELT C 50, 9.2.2018, lk 50.

⁽¹⁵⁾ ELT C 162, 10.5.2019, lk 2.

⁽¹⁶⁾ ELT C 411, 27.11.2020, lk 2.

⁽¹⁷⁾ ELT C 345, 13.10.2017, lk 130.

⁽¹⁸⁾ Komisjoni 19. veebruari 2020. aasta teatis „Euroopa andmestrateegia“, lk 2.

⁽¹⁹⁾ Nagu on kirjas Euroopa Parlamendi 12. veebruari 2019. aasta resolutsioonis tervikliku Euroopa tööstuspoliitika kohta tehisintellekti ja robotika valdkonnas.

Neljapäev, 25. märts 2021

- E. arvestades, et Euroopa andmestrategie peaks olema kooskõlas VKEde ja tööstuse strateegiatega, sest see aitab muu hulgas saavutada tööstuspoliitika eesmärgid ning on kasulik Euroopa ettevõtjatele, sealhulgas VKEdele, aidates neil digiüleminekuga edukalt toime tulla; arvestades, et kõrgtasemel digitehnoloogia kasutamises on suurettevõtete ja VKEde vahel endiselt lõhe; arvestades, et andmete kasutamise stimuleerimine ning andmete juurdepääsu suurendamine koos suurema õiguskindlusega võib anda mikroettevõtjatele, VKEdele ja idufirmadele konkurentsieelise, et digiüleminekust kasu saada;
- F. arvestades, et avaliku sektori ja valitsuse riiklikul ja kohalikul tasandil loodud andmed on ressurss, mis võib olla võimas mootor majanduskasvu edendamisel ja uute töökohtade loomisel, mida saab kasutada tehisintellekti süsteemide ja andmeanalüütika arendamises, aidates nii kaasa tugevamale, konkurentsivõimelisemale ja omavahel rohkem seotud tööstusele;
- G. arvestades, et naiste osaluse ning mitmekesisuse edendamiseks info- ja kommunikatsioonitehnoloogias on tehtud mitmesuguseid algatusi; arvestades, et sooline ebavõrdsus on kõigis digitehnoloogia valdkondades ikka veel püsiv ning kõige suurem on lõhe tehisintellekti ja küberturvalisuse valdkonnas; arvestades, et peamiselt meeste välja töötatud tehisintellekti arengule on sellel soolisel lõhel konkreetne mõju, mis põlistab ja soodustab stereotüüpe ja eelarvamusi;
- H. arvestades, et oma teatistes Euroopa andmestrategie kohta täpsustab komisjon, et IKT keskkonnajalajäl on hinnanguliselt 5–9 % ülemaailmsest elektritarbimisest ja rohkem kui 2 % ülemaailmsest kasvuhoonegaaside heitest; arvestades, et digisektoril on märkimisväärne potentsiaal aidata kaasa ülemaailmse süsinikdioksiidiheite vähendamisele; arvestades, et komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskuse 2018. aasta tehisintellekti käsitleva uuringu kohaselt võib andmekeskuste ja andmeedastuse arvele langeda 3–4 % liidu elektri kogutarbimisest; arvestades, et komisjoni hinnangul suureneb aastatel 2018–2030 andmekeskuste elektritarbimine 28 %⁽²⁰⁾; arvestades, et 47 % nn digitaalsetest süsinikdioksiidi heitmetest tuleneb tarbijatele mõeldud seadmetest (arvutid, nutitelefonid, tahvelarvutid ja muud ühendatud seadmed); arvestades, et digitehnoloogia ökoloogilist jalajälge on hädavajalik vähendada, eriti mis puudutab elektroonikaromusid;
- I. arvestades, et liit peab viivitamata võtma meetmeid andmetega kaasneva eelise ärakasutamiseks, luues eetilisel kestliku, inimkeskse, usaldusväärse ja turvalise andmeühiskonna ja majanduse, kus austatakse inimõigusi, põhiõigusi ja tööga seotud õigusi, demokraatiat ja õigusriiki ning mille eesmärk on luua koos haridussüsteemi ja kultuuriettevõtetele uus avatud ja kaasav teadmispõhine majandus, mis tagab õiguse kvaliteetsele haridusele ja ettevõtlusele, eriti uute põlvkondade seas, ning edendab sotsiaalset innovatsiooni ja uusi ärimudeleid; arvestades, et investeeringud pilveteenuste ja suurandmete kasutamise oskustesse võivad aidata tehnoloogiast kaugel asuvatel ettevõtetel oma äritegevuse suunda muuta; arvestades, et eesrindlikeks peetavatel ettevõtetel tuleb end pidevalt viimaste tehnoloogiauuendustega kursis hoida, et mitte kaotada oma konkurentsieeliseid;
- J. arvestades, et pilveturget (st taristu, platvorm ja tarkvara kui teenus – IaaS, PaaS ja SaaS) iseloomustab suur turukontsentratsioon, mis võib seada idufirmad, VKEd ja muud Euroopa osalejad andmepõhises majanduses ebasoodsasse konkurentsiolukorda; arvestades, et komisjon peaks tagama koostalitlusvõime, ülekantavuse ja avatud taristute kaudu konkurentsivõimelised turud ning olema valvel turgu valitsevate osalejate võimaliku turuvõimu kuritarvitamise suhtes;
- K. arvestades, et Maa seire süsteem – Copernicuse programm – võiks olla hea näide selle kohta, kuidas suur hulk vabalt ja avalikult kättesaadavaid andmeid Euroopa kodanikele ja ettevõtetele sotsiaal-majanduslikku kasu toob;
- L. arvestades, et isikuandmete ja eri tööstusandmete igasugune kasutamine peaks olema kooskõlas isikuandmete kaitse üldmääruse ja e-privatsuse direktiiviga; arvestades, et Eurobaromeetri andmetel soovib 46 % Euroopa kodanikest osaleda aktiivsemalt oma isikuandmete, sealhulgas tervist, energiatarbimist ja ostuharjumusi puudutavate andmete kasutamise kontrollimisel;

⁽²⁰⁾ Austria Keskkonnaagentuur ja Borderstep Instituut, 2020. aasta novembris komisjoni jaoks läbiviidud uuring lõpparuanne „Energy-efficient Cloud Computing Technologies and Policies for an Eco-friendly Cloud Market“ (Energiatõhus pilvandmetöötuse tehnoloogia ja poliitika keskkonnahoidliku pilvandmetöötuse turu jaoks).

Neljapäev, 25. märts 2021

- M. arvestades, et harta artikli 8 lõikes 1 ja ELi toimimise lepingu artikli 16 lõikes 1 on sätestatud, et igapäev on õigus oma isikuandmete kaitsele;
- N. arvestades, et hartas on ka sätestatud, et igapäev on õigus sõnavabadusele, sealhulgas arvamusbabadusele ning vabadusele saada ja levitada teavet ja ideid ilma avaliku võimu sekkumiseta ja sõltumata riigipiiridest;
- O. arvestades, et töötajate andmete töötlemine on muutunud üha keerukamaks; arvestades, et järjest rohkem esineb olukordi, kus töötajad suhtlevad tehnoloogiate, rakenduste, tarkvara, jälgimisseadmete, sotsiaalmeedia või sõidukis olevate seadmetega, mis jälgivad nende tervist, biomeditsiinilisi andmeid, sidepidamist ja suhtlemist teistega, samuti nende kaasatuse ja keskendumise taset või käitumist; arvestades, et töötajaid ja ametiühinguid tuleks sellise andmetöötluse kavandamisse rohkem kaasata; arvestades, et isikuandmete kaitse üldmääruses on tööhõivele pühendatud üksnes artikkel 88;
- P. arvestades, et ettevõtete vahelised ning ettevõtete ja valitsuse vahelised andme jagamisalgatused võivad aidata lahendada ühiskondlikke ja keskkonnavalaseid probleeme; arvestades, et andmete jagamise stiimulid võivad muu hulgas hõlmata õiglast hüvitamist, parimate tavade vahetamist ja avalikke tunnustusprogramme;
- Q. arvestades, et tuleks püüelda nõuetekohase täitmise tagamise poole, pöörates erilist tähelepanu eesmärgi piiritlemise ja võimalikult vähete andmete kogumise aspektidele; arvestades, et eraelu puutumatus kaitse peaks jääma prioriteediks; arvestades, et on olemas isikustamata ja avaliku sektori andmed, mis on vastavalt kooskõlas määrusega (EL) 2018/1807, mis käsitleb isikustamata andmete vaba liikumist, ja avaandmete direktiiviga;
- R. arvestades, et tervis on isikuandmete töötlemisel eriti tundlik valdkond, ning arvestades, et patsiendi tervisega seotud isikuandmeid ei tohiks edastada ilma tema täieliku ja teadliku nõusolekuta; arvestades, et tervise valdkonnas on eriti oluline tagada üksikisikute õiguste kaitse kõrge tase ning järgida andmete piiritlemise ja minimeerimise põhimõtteid;
- S. arvestades, et Euroopa ühine andmestrategie peaks tooma kasu Euroopa transpordi- ja turismisektorile ning toetama üleminekut turvalisele, kestlikule ja tõhusale transpordisüsteemile, tagades samal ajal piisava koostalitlusvõime teiste sektoritega;
- T. arvestades, et transpordisektori andmete jagamise eesmärk on parandada liikluskorraldust ja seega nii reisijate- kui ka kaubaveo turvalisust, kestlikkust, võimalikult vähete andmete kogumist ja tõhusust;
- U. arvestades, et liit on juba hakanud astuma samme andmete transpordis kasutamise ja säilitamise reguleerimiseks, mida tehakse muu hulgas määrusega (EL) 2020/1056 elektroonilise kaubaveoteabe kohta ⁽²¹⁾, direktiiviga (EL) 2019/1936 teetaristu ohutuse korraldamise kohta ⁽²²⁾, määrusega (EL) 2019/1239, millega luuakse Euroopa merenduse ühtsete kontaktpunktide keskkond ⁽²³⁾, ning ettepanekuga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) 2015/757, et võtta asjakohaselt arvesse laevade kütusekulu käsitlevat üleilmset andmekogumissüsteemi (COM(2019)0038);
- V. arvestades, et liit peaks olema aktiivne üleilmne osaleja oma väärtustel ja standarditel põhinevate reeglite kehtestamisel;
- W. arvestades, et vähemalt 20 % taaste ja vastupidavuse rahastamisvahendi vahenditest tehakse kättesaadavaks digitaristule ja -suutlikkusele, mis hoogustab liidu üleminekut digitehnoloogiale ja toetab seega andmepõhist majandust;

Üldteave

1. väljendab heameelt komisjoni teatise üle Euroopa andmestrategie kohta; on veendunud, et strateegia on Euroopa ettevõtete elujõulisuse ja nende ülemaailmse konkurentsivõime ning ülikoolide, uurimiskeskuste ja vastloodud tehisintellekti arengu eeltingimus ning kujutab endast olulist sammu õigustel ja ELi väärtustel põhineva andmeühiskonna loomise ning liidule andmemajanduses juhtiva rolli andmise tingimuste määramise ja kehtestamise suunas, mis toob kaasa

⁽²¹⁾ ELT L 249, 31.7.2020, lk 33.

⁽²²⁾ ELT L 305, 26.11.2019, lk 1.

⁽²³⁾ ELT L 198, 25.7.2019, lk 64.

Neljapäev, 25. märts 2021

paremad teenused, kestliku majanduskasvu ja kvaliteetsed töökohad; leiab, et usaldus digiteenuste ja ohutute arukate toodete vastu on tingimata vajalik, et digitaalne ühtne turg saaks edukalt kasvada, ning see peaks olema nii avaliku poliitika kui ka ärimudelite keskmes;

2. märgib, et COVID-19 kriis on toonud esile kvaliteetsete reaajas toimivate andmebaaside, teabe ja andmete jagamise rolli ja vajaduse nende järele, kuid ka puudused liikmesriikide taristus ja lahenduste koostalitlusvõimes; rõhutab digipöörde ja mitmesuguste tehnoloogiate kättesaadavuse mõju liidu majandusele ja ühiskonnale; väljendab heameelt võetud kohustuse üle luua valdkondlikud andmeruumid; peab väga oluliseks kiirendada muude algatuste hulgas ühise Euroopa terviseandmete ruumi loomist;

3. rõhutab, et tulevased andmeid käsitlevad õigusaktid tuleb kavandada nii, et need hõlbustaksid tehnoloogilist arengut, innovatsiooni, andmetele juurdepääsu, koostalitlusvõimet ja andmete piiriülest ülekantavust; nõuab sellega seoses tungivalt, et komisjon viiks läbi kehtivate õigusaktide hindamise ja kaardistamise, et hinnata, milliseid kohandusi ja lisanõudeid on vaja, et toetada andmeühiskonda ja majandust ning kaitsta ausat konkurentsi ja õigusselgust kõigi osalejate jaoks; nõuab, et liit oleks rahvusvahelise andmeraamistiku loomises juhtival kohal, järgides samas rahvusvahelisi reegleid;

4. nõuab, et komisjon annaks eelnevalt mõjuhinnangud selle kohta, kas andmepõhine digimajandus nõuab muudatusi või kohandusi intellektuaalomandi õiguste praeguses õigusraamistikus, et edendada innovatsiooni ja uue digitehnoloogia kasutuselevõttu; väljendab heameelt komisjoni kavatsuse üle andmebaasidirektiiv⁽²⁴⁾ läbi vaadata ja ärisaladuste kaitset käsitleva direktiivi (EL) 2016/943⁽²⁵⁾ rakendamist täiendavalt selgitada;

5. usub, et andmete vaba liikumine liidus peab jääma aluspõhimõtteks, ja rõhutab selle üliolulist rolli andmepõhise majanduse täieliku potentsiaali ärakasutamisel; rõhutab, et kättesaadavate andmete hulga märkimisväärne suurenemine, peamiselt tänu nutikatele ühendatud objektidele, ning laiem juurdepääs andmetele ja nende kasutamine võib tekitada probleeme, mis on seotud andmete kvaliteedi, kallutatuse, kaitse ning turvalisuse või ebaausate kauplemistingimustega, mida tuleb arvestada; usub, et andmestrategie eesmärkide saavutamine ei tohiks liidus liigseid turumoonutusi tekitada;

6. tuletab meelde, et isikuandmete töötlemine, sealhulgas nende edastamine, peab alati olema kooskõlas liidu andmekaitsealase õigustikuga ja seda tuleb kõigis tulevastes valdkondlikes ja eesmärgipärastes õigusaktides järgida;

7. tuletab meelde, et kõik tulevased ettepanekud, mis hõlmavad isikuandmete töötlemist, kuuluvad isikuandmete kaitse üldmääruse kohaselt andmekaitseasutuste järelevalve alla, tagamaks, et uuendustes võetakse arvesse ka mõju kodanike õigustele; nõuab, et õigusaktid põhineksid kehtivatel õigusaktidel, eelkõige isikuandmete kaitse üldmäärusel, ja oleksid nendega kooskõlas;

8. juhüb tähelepanu sellele, et olemasolevaid direktiive (sh intelligentsete transpordisüsteemide direktiiv) ei tohiks üldiste reeglite kogumiga nõrgendada ja et andmete jagamise keskkonna võimaldamine on ELile lähiaastatel ülioluline; palub komisjonil lisada andmete jagamine intelligentsete transpordisüsteemide direktiivi eelseisvasse läbivaatamisse, eelkõige piletimüügi ja broneerimissüsteemide valdkonnas;

Väärtused ja põhimõtted

9. usub, et liit peab püüdlema kogu ELi hõlmava andmehalduse ning inimkeskse andmeühiskonna ja majanduse poole, mis põhineb sellistel liidu väärtustel nagu eraelu puutumatuse, läbipaistvuse ning põhiõiguste ja -vabaduste austamine, andes oma kodanikele võimaluse teha sisulisi otsuseid nende loodud või nendega seotud andmete kohta;

10. rõhutab, et üksikisikutel peaks olema täielik kontroll oma andmete üle ning neid tuleks rohkem abistada, et neil oleks võimalik nõuda enda loodavate andmetega seotud andmekaitse- ja eraelu puutumatuse õiguste järgimise tagamist; rõhutab isikuandmete kaitse üldmääruses sätestatud õigust andmete ülekandmisele ning andmesubjekti õigust andmetega

⁽²⁴⁾ EÜT L 77, 27.3.1996, lk 20.

⁽²⁵⁾ ELT L 157, 15.6.2016, lk 1.

Neljapäev, 25. märts 2021

tutvuda, neid parandada ja kustutada; ootab, et tulevased ettepanekud toetaksid nende õiguste sisulist kasutamist; rõhutab, et kooskõlas isikuandmete kaitse üldmääruses sätestatud eesmärgi piiritlemise põhimõttega peab andmete vaba jagamine piirduma isikustamata andmetega, näiteks tööstus- või äriandmetega, või turvaliselt, tõhusalt ja pöördumatult anonüümseks muudetud isikuandmetega, sealhulgas segaandmekogumite puhul; rõhutab, et igasugune andmete väärkasutus, sealhulgas massilise jälgimise kaudu, tuleb välistada;

11. märgib, et hästi üles ehitatud andmeühiskond ja majandus tuleks kujundada nii, et sellest saaksid kasu kõik tarbijad, töötajad, ettevõtjad, idufirmad ja VKEd, samuti teadlased ja kohalikud kogukonnad, see peaks austama töötajate õigusi, looma kvaliteetseid töökohti ilma töötingimusi halvendamata ja parandama ELi kodanike elukvaliteeti ning vähendama olemasolevaid digilünki, loomata uusi, eriti haavatavate rühmade ja nende jaoks, kes on oma võimete ja digivahendite juurdepääsu osas ebasoodsas olukorras;

12. kutsub komisjoni tungivalt üles suurendama tarbijate mõjuvõimu, pöörates erilist tähelepanu teatavatele haavatavatele peetavatele tarbijarühmadele; on veendunud, et tööstusandmed ja kodanike andmed võiksid aidata välja töötada uuenduslikke digitaalsete ja kestlikke lahendusi toodetele ja teenustele, millest saaksid kasu Euroopa tarbijad;

13. rõhutab, et tööstuslike ja avalike andmete suurenev maht, arendamine, jagamine, säilitamine ja töötlemine liidus on kestliku majanduskasvu ja innovatsiooni allikas, mida tuleks ära kasutada vastavalt liidu ja liikmesriikide õigusnormidele, nagu andmekaitse, konkurentsioigus ja intellektuaalomandi õigused; märgib, et turg peab andmeid järjest väärtuslikumaks; on veendunud, et majanduskasvu saab tagada võrdsete võimaluste ning konkurentsivõimelise, mitmekesise ja õiglase turumajanduse tagamisega, tagades samas igas suuruses osalejate andmete koostalitlusvõime ja juurdepääsu andmetele, et võidelda turu tasakaalustamatuse vastu;

14. rõhutab, et andmestrateegias tuleb toetada kestlikku majanduskasvu, rohelist kokkulepet ja liidu kliimaeesmärke, kaasa arvatud kliimaneutraalsus aastaks 2050, ning Euroopa majanduse vastupidavat taastamist ja sotsiaalset ühtekuuluvust; juhib tähelepanu sellele, et IKT-l võib olla positiivne roll süsinikdioksiidi heitkoguste vähendamisel paljudes sektorites; nõuab meetmeid IKT sektori CO₂ jalajälje vähendamiseks ning seda, et samal ajal oleks tagatud energia- ja ressursitõhusus, kuna andmetöötlemise toimub hüppeline kasv ja sellel on oma keskkonnamõju, tuletades sellega seoses meelde liidu eesmärke vähendada 2030. aastaks kasvuhoonegaaside heidet;

Andmehaldus ja andmeruumid

15. toetab ideed luua andmehaldusraamistik ja ühtsed Euroopa andmeruumid, mille suhtes tuleks kohaldada ELi reegleid ja mis peaksid hõlmama andmete läbipaistvust, koostalitlusvõimet, jagamist, kättesaadavust, ülekantavust ja turvalisust, et oleks võimalik parandada isikuandmete kaitse üldmäärusele täielikult vastavate ja turvaliselt anonüümistatud isikustamata andmete ja isikuandmete liikumist ning taaskasutamist nii tööstus- ja avalikus keskkonnas kui ka kindlates sektorites ja nende vahel;

16. rõhutab, et andmehaldusmudel, sealhulgas ühtse Euroopa andmeruumi mudel, peab põhinema detsentraliseeritud andmekasutuskeskkonnal, et toetada koostalitlusvõimeliste ja turvaliste andmeökosüsteemide loomist ja tekkimist; rõhutab, et nende ruumide puhul tuleks ära kasutada olemasolevate ja tulevaste andmeruumide ning andmeajagamissüsteemide – mis võivad olla hajutatud või tsentraliseeritud – võimalusi;

17. usub, et Euroopa digimajanduse väärtusahela tähtsaimad komponendid on andmehaldusteenused ja andmearhitektuur, mis on loodud andmete salvestamiseks, kasutamiseks, sh taaskasutamiseks ja hooldamiseks; tunnistab, et suur osa andmetöötlemisest liigub servitöötlemise, nt nutikate ühendatud objektide poole; toetab sellise detsentraliseeritud digitehnoloogia edasist kasutuselevõttu, mis võimaldab üksikisikutel ja organisatsioonidel hallata andmevooge enesemääramise alusel, nt hajusraamatu tehnoloogia; rõhutab, et digitaristute ja -toodete kasutuselevõtu kiirus, tase ja ulatus sõltuvad eriti VKEde ja idufirmade puhul andmete kättesaadavuse ja nende salvestamisega seotud kuludest ja oskustest;

18. kutsub üles looma komisjoni juhivat eksperdirühma, kes suudaks komisjoni aidata ja nõustada selliste ühiste, kogu ELi hõlmavate andmehaldussuuniste koostamisel, mille eesmärk on muuta koostalitlusvõime ja andmete jagamine ELis päriselt võimalikuks; kutsub komisjoni üles püüdma andmehaldusraamistiku parandamisse korrapäraselt kaasata

Neljapäev, 25. märts 2021

liikmesriike, asjaomaseid ameteid ning muid organeid ja sidusrühmi, nagu kodanikud, kodanikuühiskond ja ettevõtjad; rõhutab, et tegevust tuleb koordineerida andmepõhises majanduses osalevate reguleerivate asutustega;

19. rõhutab, et ühtsete Euroopa andmeruumide puhul tuleks seada esikohale elutähtsad majandussektorid, avalik sektor ja muud avaliku huvi valdkonnad; toetab seda, et tulevikus neid andmeruume juurde luua; kutsub komisjoni üles tegelema ühtse turu killustatuse ja liikmesriikide reeglites esinevate põhjendamatute erinevustega, et tagada ELis ühtsete andmeruumide arendamine;

20. märgib, et ühtsetesse Euroopa andmeruumidesse peab pääs olema kõigil turuosalistel, st nii äri- kui ka muul eesmärgil tegutsevatel osalistel, sealhulgas idufirmadel ja VKEdel, ning nende ruumide puhul tuleb ära kasutada VKEde, teadusasutuste, avaliku halduse asutuste ja kodanikuühiskonnaga koostöö võimalusi ning samal ajal tuleb igas suuruses era- ja avaliku sektori osalejate jaoks suurendada andmekasutusmenetluste õiguskindlust; on seisukohal, et tingimata tuleb vältida ohtu, et ühtsetesse Euroopa andmeruumidesse oleks võimalik pääseda ilma loata, ning luua võimaliku väärkäitumise vastu võitlemise vahendid; rõhutab küberturvalisuse tähtsust, sealhulgas koostööd Euroopa Liidu Küberturvalisuse Ameti (ENISA) ja ELi küberturvalisuse pädevuskeskusega;

21. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles looma ühistel suunistel, õigusnõuetel ja andme jagamisprotokollidel põhinevaid koostalitlusvõimelisi valdkondlike andmeruume, et vältida andmesilode tekkimist ja võimaldada sektoriülest uuendustegevust; rõhutab, et valdkondlike andmeruumide haldamisel tuleks arvesse võtta valdkondlikes õigusaktides sätestatud nõudeid ja menetlusi; rõhutab, et kõik ELis tegutsevad ettevõtjad, kes Euroopa andmeruume kasutavad, peavad järgima ELi õigusakte;

22. innustab komisjoni kasutama ühtseid Euroopa andmeruume usalduse suurendamiseks, võtma vastu ühtsed standardid ja reeglid ning julgustama koos tugevate autentimismehhanismidega hästi konstrueeritud rakendusliideste loomist ning kaaluma, kas nii avaliku kui ka erasektori jaoks mõeldud uuenduste ja uute ärimudelite ning uute andme haldus- ja -töötlusvahendite katsetamiseks võiks kasutada eelnevalt kokku lepitud, selgelt kindlaks määratud ja ajaliselt piiritletud testkeskkondi;

23. on seisukohal, et hästi konstrueeritud rakendusliideseid tagaksid andmeruumides andmete vajaliku kättesaadavuse ja koostalitlusvõime ning võimaldaksid eri teenuste vahel ja avalikus sektoris automatiseeritud ja reaajas toimuva koostalitluse; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama üksikisikutele veel paremad võimalused kasutada isikuandmete kaitse üldmääruse kohaseid tõhusaid õiguskaitsevahendeid, tagama digiteenuste koostalitlusvõime ja andmete ülekantavuse ning rakendama rakendusliideseid eelkõige selleks, et kasutajad saaksid platvormide vahel ühenduse luua ning suurendada eri liiki süsteemide ja teenuste valikut;

24. märgib vajadust aidata era- ja avalikus sektoris tegutsejatel, eelkõige VKEdel ja idufirmadel teha kindlaks, milliseid andmeid nad loovad ja valdavad, ja neid kasutada; nõuab, et võetaks meetmeid, millega parandada andmeruumide täitmiseks andmete leitavust sellega, et toetatakse, hooldatakse, kataloogitakse ja moodustatakse üldtunnustatud taksonoomiaid ning puhastatakse tavapärase andmete kogumeid; kutsub komisjoni üles esitama suuniseid, nägema ette vahendid ja eraldama käimasolevatest programmidest raha, et parandada andmeruumides metaandmete leitavust; tõstab esile selliseid algatusi nagu programm Nordic Smart Government, mille eesmärk on luua väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele võimalus andmeid detsentraliseeritud digitaalse ökosüsteemi kaudu automaatselt ja reaajas vabatahtlikult jagada;

25. tuletab meelde, et andmevoogude korraldamisel on struktuuri mõjutajatena peamine roll andmevahendajatel; väljendab heameelt komisjoni kava üle vahendajaid klassifitseerida ja sertifitseerida, et luua koostalitlusvõimelised ja mittediskrimineerivad andmeökosüsteemid; kutsub komisjoni üles tagama koostalitlusvõime sellega, et andmevahendajate vahel töötatakse välja miinimumkriteeriumid; nõuab tungivalt, et komisjon teeks koostööd Euroopa ja rahvusvaheliste standardiorganisatsioonidega, et tuvastada andmete standardimisel lüngad ja need kõrvaldada;

26. rõhutab, et lahendada tuleb teatavad küsimused, mis võivad tekkida seoses juurdepääsuga tarbijate andmetele ja nende kontrollimisega, eelkõige teatavate vähekaitsvate peetavate tarbijarühmade puhul, nagu alaealised, eakad ja puuetega inimesed; palub seepärast komisjonil tagada, et kõiki tarbijate õigusi austataks kogu aeg ning et kõik tarbijad saaksid ühtse

Neljapäev, 25. märts 2021

andmeturu loomise eelistest võrdselt kasu; rõhutab, et kui andmete töötlemine hõlmab segaandmekogumeid, tuleb neid andmekogumeid käsitleda kooskõlas kohaldatavate õigusaktidega, sealhulgas suunistega, mille komisjon on esitanud isikustamata andmete vaba liikumist käsitleva määruse (EL) 2018/1807 kohta;

27. rõhutab, et ühtsed Euroopa andmeruumid tuleb luua selleks, et tagada isikustamata andmete vaba liikumine piiriülel ja sektorite vahel, et hoogustada andmevooge ettevõtjate, akadeemiliste ringkondade, sidusrühmade ja avaliku sektori vahel; kutsub sellega seoses liikmesriike üles täielikult järgima määrust (EL) 2018/1807, et andmeid saaks ilma põhjendamatu takistuste ja piiranguteta säilitada ja töödelda kogu ELis;

28. tuletab meelde, et isikuandmeid ja isikustamata andmeid, näiteks tööstusandmeid, ei ole alati võimalik lahutada või on lahutamine keeruline ja kulukas, mistõttu jääb praegu suur hulk andmeid kasutamata; tuletab sellega seoses meelde, et andmekogumeid, milles eri liiki andmed on lahutamatu seotud, käsitletakse igal juhul isikuandmetena, sealhulgas juhtudel, kui isikuandmed moodustavad kogumist vaid väikese osa; nõuab tungivalt, et komisjon ja Euroopa andmekaitseasutused annaksid lisasuuniseid selle kohta, kuidas töödelda andmeid seaduslikult ja millistest tavadest lähtuda segaandmekogumite kasutamisel tööstuskeskkonnas ning kuidas samal ajal isikuandmete kaitse üldmäärusest ja määrusest (EL) 2018/1807 täielikult kinni pidada; on seisukohal, et ettevõtjate õiguskindluse suurendamiseks tuleks ergutada eraelu puutumatust kaitsva tehnoloogia kasutamist, sealhulgas selgete suuniste ja tõhusa anonüümimise kriteeriumide loetelu abil; rõhutab, et selliste andmete kontrollimine sõltub igal juhul üksikisikust endast ja seda tuleks kaitsta automaatselt; kutsub komisjoni üles kaaluma õigusraamistiku loomist ning koos muude andmeruumidega horisontaalsete ja valdkondadevaheliste isikuandmeladude selget määratlemist ning segaandmekogumitega seotud probleeme veel rohkem selgitama; kutsub komisjoni üles suurendama kodanike ja ettevõtete mõjuvõimu, kasutades selleks näiteks usaldusväärseid vahendajaid, näiteks MyData operaatoreid, kes hõlbustavad andmete edastamist omaniku nõusolekul ja annavad lubade kohta piisavalt üksikasjalikku teavet; rõhutab, et tuleb edasi arendada digitaalset identiteeti, mis on usaldusväärse ja mitmekesise andmepõhise majanduse oluline alus; kutsub seetõttu komisjoni üles määrust (EL) nr 910/2014 (e-identimise ja e-tehingute jaoks vajalike usaldusteenuste kohta siseturul)⁽²⁶⁾ läbi vaatama ning avaldama usaldusväärse ja turvalise Euroopa e-identimise kohta seadusandliku ettepaneku; kutsub komisjoni ühtlasi üles analüüsima, kas organisatsioonid ja asjad (nt sensorid) vajavad digitaalset identiteeti, et mitmekesise andmepõhise majanduse jaoks oleks vajalikke usaldusteenuseid piiriülel lihtsam kasutada;

29. rõhutab, et kui koguda usaldusväärseid andmeid ja teha need üldsusele, kodanikuühiskonnale ja sõltumatutele ekspertidele kättesaadavaks, on võimalik parandada õiguskaitse kvaliteeti ja võidelda võimaliku erapoolikuse vastu; tuletab meelde, et õiguskaitseasutuste juurdepääs andmeruumides avaliku või erasektori valduses olevatele isikuandmetele peab põhinema ELi ja liikmesriikide õigusel, olema rangelt piiratud sellega, mis on vajalik ja proportsionaalne, ning sellega peavad kaasnema piisavad kaitsemeetmed; rõhutab, et avaliku sektori asutustel tuleks lubada isikuandmeid kasutada üksnes juhul, kui on olemas range demokraatlik järelevalve ning lisatagatised andmete väärkasutamise vastu;

30. märgib, et liikmesriikidevaheline andmevahetus justiits- ja siseküsimuste valdkonnas on vajalik, et suurendada ELi kodanike julgeolekut, ning selleks tuleks eraldada vajalikud rahalised vahendid; rõhutab aga, et seoses sellega, kuidas justiits- ja siseküsimustega tegelevad asutused nende poolt kavandatud andmeruumides isikuandmeid töötlevad, kasutavad ja haldavad, on vaja tugevamaid kaitsemeetmeid;

31. toetab komisjoni kavatsust edendada tööstuse (tootmise), roheline kokkuleppe, liikuvuse, tervishoiu, rahanduse, energeetika, põllumajanduse, avaliku halduse ja oskuste jaoks üheksa ühtse Euroopa andmeruumi arendamist; nõuab, et neid arendataks kiiresti; toetab võimalust laiendada ühtset Euroopa andmeruumide kontseptsiooni ka teistele sektoritele;

32. rõhutab, et teatavatele sektoritele, nt tervishoiule, tuleb pöörata eritähelepanu; jagab komisjoni seisukohta, et ELi kodanikel peaks olema turvaline juurdepääs oma terviseandmetele, mida hoitakse põhjalikus elektroonilises registris, ning neil peaks säilima terviseandmete üle kontroll ja nad peaksid saama neid volitatud kolmandate isikutega turvaliselt jagada

⁽²⁶⁾ ELT L 257, 28.8.2014, lk 73.

Neljapäev, 25. märts 2021

ning loata juurdepääs peaks andmekaitsealaste õigusaktide kohaselt olema keelatud; rõhutab, et kindlustusseltsidel ega muudel teenuseosutajatel, kellel on õigus saada e-tervise rakendustes salvestatud teabele juurdepääs, ei tohiks lubada kasutada nendest rakendustest saadud andmeid diskrimineerimise eesmärgil, sealhulgas hindade kehtestamisel, sest see oleks vastuolus põhiõigusega kasutada tervishoiuteenuseid;

33. tuletab meelde, et isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 9 kohane isikuandmete eriliikide töötlemine on üldjuhul keelatud, välja arvatud teatavad ranged erandid, mille kohaldamiseks on ette nähtud töötlemise erireeglid ja kohustus teha igal juhul andmekaitsealane mõjuhindang; juhib tähelepanu sellele, et kui tundlikke andmeid töödeldakse ebaseaduslikult või ebatavaliselt, võivad sellel olla asjaomaste isikute jaoks katastroofilised ja pöördumatud tagajärjed;

34. peab kiiduväärseks komisjoni ettepanekut luua Euroopa ühtne andmeturg, sealhulgas ühtne Euroopa liikuvusandmete ruum, ning tunnistab, et majanduslikud võimalused on väga suured;

35. rõhutab, et Euroopa andmeruum pakuks erihuvi Euroopa transpordi- ja logistikasektorile, sest selle abil on võimalik kauba- ja reisijatevooge tõhusamini korraldada ja hallata ning kasutada kogu üleeuroopalise transpordivõrgu (TEN-T) taristut ja ressursse paremini ja tõhusamini;

36. rõhutab peale selle, et Euroopa andmeruum tagaks ka tarneahelas parema nähtavuse, liiklus- ja kaubavoogude reaajas haldamise, koostalitlusvõime ja mitmeliigilisuse ning kogu TEN-Ts, eelkõige piiriülestes lõikudes, lihtsama halduse ja väiksema halduskoormuse;

37. rõhutab, et andmete jagamisel abil võiks suurendada kõigi transpordiliikide liikluskorralduse tõhusust ja liiklusohutust; rõhutab, et andmete jagamine (nt ummikute vältimist võimaldav reaajas navigeerimine ja hilinevate ühissõidukite kohta reaajas teabe edastamine) võib aidata vähendada lisatööaega, suurendada tõhusust ja vältida kitsaskohti;

38. teeb ettepaneku, et raudteetranspordi koostalitlusvõimelise andmevahetuse reguleeriva raamistiku loomise käigus vaataks komisjon läbi komisjoni määruse (EL) nr 454/2011 üleeuroopalise raudteesüsteemi allsüsteemi „reisijateveoteenuste telemaatilised rakendused“ koostalitluse tehnilise kirjelduse kohta ⁽²⁷⁾ ning komisjoni määruse (EL) nr 1305/2014, milles käsitletakse Euroopa Liidu raudteesüsteemi kaubaveoteenuste telemaatiliste seadmete koostalitluse tehnilist kirjeldust ⁽²⁸⁾;

39. peab kiiduväärseks, et komisjon toetab ühtse Euroopa põllumajanduse andmeruumi loomist; tuletab meelde, et põllumajandusandmete ja nende laialdase kättesaadavuse abil on võimalik suurendada kogu põllumajandusliku toidutööstuse ja metsanduse ahelas kestlikkust, konkurentsivõimet ja ressurside kasutamist, aidata kaasa uuenduslike ja säästvate tehnoloogiate väljatöötamisele, parandada tarbijate jaoks vajaliku teabe kättesaadavust ning vähendada toidu raiskamist ja sektori ökoloogilist jalajälge; nõuab tungival, et liikmesriikide asjaomased ametiasutused tõhustaksid põllumajanduslike allsektorite jaoks ning muu hulgas põllumajandustoodete eksporti ja importi käsitlevate andmete jaoks andmete kogumise ja töötlemise vahendite väljatöötamist ning investeeriksid ssesse;

40. kutsub komisjoni üles uurima, milline kasu oleks ja kui suur ulatus peaks olema kultuuri- ja loomesektori ning – majanduse ning kultuuripärandi jaoks loodavatel ühtsetel Euroopa andmeruumidel; juhib tähelepanu sellele, et kultuurisektoris on väga palju taaskasutatavaid andmeid, mis koos muude allikatega, sealhulgas avatud andmeallikad ja andmeanalüüs, võivad kultuuriasutusi aidata;

41. nõuab, et Euroopa andmeruum loodaks ka turismisektoris, et aidata kõigil sektoris tegutsejatel, eelkõige VKEdel, saada piirkondlikul ja kohalikul tasandil poliitika ja projektide elluviimisel kasu tohutust andmehulgast, mis hõlbustaks taastumist ja edendaks digiteerimist;

⁽²⁷⁾ ELT L 123, 12.5.2011, lk 11.

⁽²⁸⁾ ELT L 356, 12.12.2014, lk 438.

Neljapäev, 25. märts 2021

42. toetab komisjoni algatust luua andmealtruismi jaoks kooskõlas ELi andmekaitse põhimõtetega kogu ELi hõlmav rangelt kindlaks määratud käsitlusviis ning kehtestada andmealtruismi selge määratlus ja reeglid, mis hõlmab eelkõige eesmärgi piiritlemist, mille kohaselt tuleb andmeid töödelda täpselt ja selgelt kindlaksmääratud ning õiguspärastel eesmärkidel; toetab komisjoni ettepanekut, et andmealtruism peaks igal juhul sõltuma teadvast nõusolekust ja olema igal ajal tühistatav; rõhutab, et andmealtruismi alusel annetatud andmeid tuleb töödelda üldhuvieesmärkidel ja neid ei tohiks kasutada ainult ärihuvides;

43. rõhutab, et andmehaldusraamistikuga tuleks toetada avalikes huvides andmete kasutamise põhimõtet, kuid samal ajal alati kaitsta ELi kodanike õigusi;

44. rõhutab, et üksikisikuid ei tohiks sundida oma andmeid jagama ning isikuandmete kasutamise kohta loa küsimisel ei tohiks neile, kes otsustavad loa anda, lubada otseseid hüvesid ega eeliseid;

Andmeseadus, andmetele juurdepääs ja andmete koostalitlusvõime

45. nõuab tungivalt, et komisjon esitaks andmeseaduse, et soodustada ja võimaldada kõigis sektorites ettevõtete vahelist, ettevõtete ja ametiasutuste vahelist ning ametiasutuste enda vahelist suuremat ja õiglast andmevoogu;

46. innustab komisjoni soodustama seda, et andmete jagamisest kujuneks tava, ja et kasutataks andmete vabatahtliku jagamise süsteemi, nt rakendataks parimaid tavasid, õiglasi näidislepinguid ja turvameetmeid; märgib, et vabatahtlikku andmete jagamist tuleks toetada tugeva õigusraamistikuga, millega tagatakse usaldus ning julgustatakse ettevõtjaid andmeid teistele kättesaadavaks tegema, eriti piiriülevalt; nõuab tungivalt, et komisjon selgitaks kasutusõigusi, ettevõtete vahelise andmevahetuse ning ettevõtete poolt riigile esitatavate andmete turusegmendis; nõuab tungivalt, et komisjon ergutaks ettevõtjaid vahetama – võimaluse korral premeerimissüsteemi ja muude stiimulite kaudu – andmeid, mille nad on loonud kas üksi või kellegagi koos või tuletanud, kuid austama samal ajal ärisaladusi, tundlike andmetega seotud piiranguid ja intellektuaalomandi õigusi; ergutab komisjoni töötama andmete jagamiseks välja koostööviise ja standardseid andmekokkuleppeid, et parandada prognoositavust ja usaldusväärsust; rõhutab, et lepingutega tuleb andmetele juurdepääsu, nende töötlemise, jagamise ja säilitamisega seoses kehtestada selged kohustused ja vastutus, et piirata selliste andmete väärkasutamist;

47. märgib, et andmete koondumisest tulenev turu tasakaalustamatus piirab konkurentsi, suurendab turulepääsu takistusi ning vähendab andmete üldisemat kättesaadavust ja kasutamist; märgib, et ettevõtete vahelised kokkulepped ei pruugi VKEdele anda andmetele piisavat juurdepääsu, sest läbirääkimispositsioon või asjatundlikkus on ebavõrdne; märgib, et teatavate asjaolude korral, nt pidev tasakaalustamatus ettevõtete vahelistes andmeväärtusahelates, peaks andmete juurdepääsu andmine olema kohustuslik, näiteks kasutades hästi konstrueeritud rakendusliideseid, mis tagavad õiglase juurdepääsu igas suuruses osalejatele, või rakendades konkurentsireegleid, et võidelda ebaausate ja ebaseaduslike ettevõtete vaheliste tavade vastu; rõhutab, et sellist tasakaalustamatust esineb eri sektorites;

48. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles uurima, millised õigused ja kohustused on osalejatel seoses juurdepääsuga andmetele, mille loomisel nad on osalenud, ning suurendama osalejate teadlikkust, eelkõige seoses õigusega andmetele juurde pääseda ja neid portida, nõuda tungivalt, et teine pool lõpetaks nende kasutamise või parandaks neid või kustutaks need, tehes samal ajal kindlaks andmete valdajad ja piiritledes selliste õiguste laadi; kutsub komisjoni üles selgitama, kas osalejatel on õigus saada kasu majanduslikust väärtusest, mis luuakse rakendustega, mida on treenitud andmete põhjal, mille loomisel nad on osalenud;

49. on seisukohal, et ettevõtjatele, eriti mikroettevõtjatele, VKEdele ja idufirmadele tuleb tagada nii riiklikul kui ka ELi tasandil hõlbus õiguslik ja tehniline tugi, näiteks digitaalse Euroopa programmi raames tegutsevate Euroopa digitaalse innovatsiooni keskuste kaudu, et andmete kasutamist ja jagamist tõhustada ning isikuandmete kaitse üldmääruse järgimist parandada; on seisukohal, et juurdepääs ühiselt loodud andmetele tuleks tagada nii, et austatakse põhiõigusi ning toetatakse võrdseid võimalusi ja Euroopa sotsiaalpartnerite osalemist isegi ettevõtte tasandil; rõhutab, et juurdepääsuõiguste kasutamine peab olema tehniliselt võimalik ja tagatud standardsete liideste kaudu;

Neljapäev, 25. märts 2021

50. kutsub kõiki ELi institutsioone ja liikmesriike, samuti kohalikke ja piirkondlikke haldusasutusi üles näitama eeskju ning osutama reaalaja-teenuseid ja kehtestama reaalaja-andmetel põhineva poliitika; rõhutab, et digiteerimise abil on haldusasutustel võimalik vähendada tarbetut halduskoormust ja võidelda ametiasutustes ja muudes avaliku sektori asutustes tekkivate andmesilode vastu, et isikustamata andmeid, millest on kasu avalike teenuste arendamisel ja osutamisel, saaks tõhusamini hallata;

51. nõuab, et anonüümitud isikuandmete teisene kasutus oleks ulatuslikum ja parem ning et eelkõige ametiasutuste poolt ettevõtetele esitatavate andmete puhul, aga ka ametiasutuste enda vahelises teabevahetuses, kasutatakse väljaarendatud eraelu puutumatust tugevdavaid ja kaitsvaid tehnoloogiaid, et edendada innovatsiooni ja teadusuuringuid ning parandada teenuseid, mille vastu on avalik huvi; rõhutab, et on vaja vahendeid, mis tagaksid, et sellised teised kasutusviisid on alati täielikult kooskõlas ELi andmekaitse- ja eraelu puutumatust käsitlevate õigusaktidega; rõhutab, et juurdepääs andmetele ei välista privaatsust;

52. rõhutab ühtlasi, et sotsiaalmeediaallikatest pärinevate koondatud isikuandmete kasutamine peab kas olema kooskõlas isikuandmete kaitse üldmäärusega või andmed peavad olema pöördumatult anonüümitud; kutsub komisjoni üles edendama anonüümimistehnikate parimaid tavasid ning toetama teadusuuringuid, mis käsitlevad anonüümimise ümberpöörämist ja viise, kuidas selle vastu võidelda; palub Euroopa Andmekaitseõukogul ajakohastada suuniseid, mille ta on selle kohta esitanud; hoiatab aga, et anonüümimisse kui eraelu puutumatuse kaitse vahendisse tuleks suhtuda ettevaatlikult, sest teatavatel juhtudel on täielik anonüümimine peaaegu võimatu;

53. rõhutab, et innovaatilise ja konkurentsivõimelise andmemajanduse edendamisel on oma osa avalikul sektoril; rõhutab sellega seoses, et avaliku sektori kogutud andmete ning erasektori üksuste kogutud üldist avalikku huvi pakkuvate andmete puhul tuleb vältida teenuseosutajate ja tehnoloogia kinnistamist; nõuab, et riigihankemenetluste ja rahastamisprogrammide puhul oleks tagatud, et andmetele on õigus hiljem juurde pääseda ning kehtivad ühtsetel tehnilistel standarditel põhinevad koostalitlusvõime ja ülekantavuse nõuded; toetab koostalitlusvõime saavutamiseks avatud standardite, avatud lähtekoodiga tarkvara ja riistvara, avatud lähtekoodiga platvormide ning vajaduse korral avatud ja hästi konstrueeritud rakendusliideste kasutamist; rõhutab, et avaliku halduse digiteerimise kontekstis tuleb kaitsta ja edendada VKEde ja eelkõige idufirmade võimalusi osaleda riigihankemenetlustel, et edendada dünaamilise ja konkurentsivõimelise Euroopa digitaalsektori loomist;

54. toonitab, et andmete jagamine peaks suurendama konkurentsi, ja julgustab komisjoni tagama ühtsel andmeturul võrdsed võimalused;

55. kutsub komisjoni üles määrama andmete jagamiseks ettevõtetele riigile täpsemini kindlaks, milliste asjaolude, tingimuste ja stiimulite korral peaks erasektor olema kohustatud andmeid avaliku sektoriga jagama, näiteks seetõttu, et see on vajalik andmepõhiste avalike teenuste korraldamiseks; rõhutab, et kohustuslikud süsteemid, mille kohaselt peavad ettevõtteid andmeid, näiteks vääramatu jõu korral, riigile jagama, peaksid olema selgelt kindlaks määratud ulatuse ja ajakavaga ning põhinema selgetel reeglitel ja kohustustel, et vältida kõlvatut konkurentsi;

56. nõuab liikmesriikide vahel paremat koordineerimist, et hõlbustada valitsuste ja sidusrühmade dialoogi kaudu ametiasutustevahelist andmete jagamist ja sektorite vahel andmete piiriülest liikumist, et kehtestada andmete suhtes ühine käsitlusviis, mis põhineb leitavuse, juurdepääsetavuse, koostalitlusvõime ja korduvkasutamise põhimõttel; kutsub komisjoni üles uurima ulatusliku andmehoolduse võimalusi;

57. tuletab komisjonile ja liikmesriikidele meelde, et nad peaksid avaandmete direktiivi täielikult rakendama, täiustama selle rakendamist andmete kvaliteedi ja avaldamise osas ning suure väärtusega andmekogumite rakendusakti üle läbirääkimiste pidamisel selle eesmärgi järgima; nõuab, et need andmekogumid hõlmaksid muu hulgas ettevõtjate ja äriregistrite loetelu; rõhutab ühiskondlikku kasu, mis tuleneb avaliku sektori andmete parema kättesaadavuse edendamisest viisil, mis tugevdab nende kasutatavust kogu liidus; kutsub komisjoni üles looma tugevama seose nende väärtuslike andmekogumite, tulevaste andmeid käsitlevate õigusaktide ja Euroopa ühiste andmeruumide vahel;

58. rõhutab, kui oluline on nii majanduse kui ka ühiskonna jaoks ulatuslikult taaskasutada avaliku sektori andmeid, mis peaksid olema võimaluse korras saadavad reaalajas või vähemalt ajakohased ning hõlpsasti juurdepääsetavad ja töödeldavad tänu masinloetavale ja kasutajasõbralikule vormingule; ergutab komisjoni kooskõlastama oma tegevust liikmesriikidega, et hõlbustada mittetundlike, avaliku sektori loodud andmekogumite jagamist masinloetavates vormingutes, mis lähevad

Neljapäev, 25. märts 2021

kaugemale avaandmete direktiivis nõutavast, kas võimaluse korral tasuta või kulude katvalt, ning andma välja suuniseid ühise andmeajagamismudeli kohta kooskõlas isikuandmete kaitse üldmääruse nõuetega; ergutab komisjoni laiendama avaandmete direktiivi reguleerimisala täiendavatele avalikele andmekogumitele, säilitades väärtuslike andmekogumite ajakohastamise paindlikkust, ja rakendama avaliku sektori andmete kaudse digitaalse läbipaistvuse põhimõtet, et julgustada liikmesriike olemasolevaid digitaalseid toorandmeid reaalsajas avaldama;

59. juhib tähelepanu asjaolule, et transpordi ja turismi jaoks mõeldud kaasaegsete digilahenduste (sh autonoomsed sõidukid ja intelligentsed transpordisüsteemid) kiire areng on võimatu ilma ühiste, ühtsete ja struktureeritud masinloetavate andmevormingute kehtestamiseta Euroopa tasandil, mis peaksid põhinema avatud salvestamise standarditel;

60. kutsub komisjoni üles määrama kindlaks ja looma vabatahtliku, avatud ja koostalitlusvõimelise keskkonnaalase, sotsiaalse ja äriühingu üldjuhtimisega seotud andmete registri ettevõtete kestlikkuse ja vastutuse tulemuslikkuse kohta, mis on ülioluline kestlike investeeringute tagamiseks ning suurendaks ettevõtete kestlikkuse ja vastutuse läbipaistvust, et võimaldada neil paremini näidata rohelise kokkuleppe eesmärkide saavutamiseks võetud meetmeid; kutsub komisjoni üles hindama, millised andmekogumid on ökoloogilise ülemineku jaoks hädavajalikud, ning toetab eelkõige eraandmete avamist, kui see on õigustatud avaliku sektori teadusuuringute eesmärgil;

Taristu

61. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles töötama liidu tehnoloogilise suveräänsuse tugevdamiseks edendama teadusuuringuid ja innovatsiooni ning töötama välja tehnoloogia, mis hõlbustab avatud koostööd, andmete jagamist ja analüüsi, ning investeerima suutlikkuse suurendamisse, suure mõjuga projektidesse, innovatsiooni ning digitehnoloogia kasutuselevõttu, järgides samal ajal tehnoloogilise neutraalsuse põhimõtet;

62. rõhutab, et käimasolev COVID-19 hädaolukord on paljastanud puudused ja nõrgad kohad digitaalvaldkonnas nii liidu kui ka liikmesriikide tasandil; nõuab, et komisjon ja liikmesriigid jätkaksid tõhusat tegelemist digitaalse lõhega nii liikmesriikide vahel kui ka nende sees, parandades juurdepääsu kiirele lairibaühendusele, ülikiiretele võrkudele ja IKT teenustele, sealhulgas enamikus asustatud äärepoolsetes piirkondades ja maapiirkondades, edendades seeläbi ühtekuuluvust ning majanduslikku ja sotsiaalset arengut; juhib tähelepanu satelliitide võimalikule rollile kaugemates piirkondades;

63. tuletab meelde, et liidu andme- ja tehisintellekti strateegiate edu sõltub laiemast IKT ökosüsteemist, digitaalse lõhe kaotamisest, tehnoloogia arengu kiirendamisest muu hulgas sellistes valdkondades nagu asjade internet, tehisintellekt, küberturvalisuse tehnoloogia, kiudoptika, 5G, 6G, kvantarvutus ja servtöötus, robotika, hajusraamatu tehnoloogia, sh plokiahel, digiteisikud, kõrgjõudlusega andmetöötus, visuaalne andmetöötustehnoloogia ja arukad ühenduvused serval, näiteks suuremahuliste avatud hangete abil projektideks, mis ühendavad servtöötuse ja asjade interneti; rõhutab, et andmetöötusel ning digitaalsete toodete ja teenuste vastastikusel ühendusel põhinevat tehnoloogilist arengut tuleb tagada õiguslikult siduvate eetikanormidega, et leevendada eraelu puutumatust ja andmekaitset ähvardavaid ohte;

64. tunnistab Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötuse ühissettevõtte praegust edu; usub, et see on oluline vahend teabe ja andmete vahetamiseks teadlaste ja uurijate ning laiemalt era- ja avalike osalejate vahel; väljendab heameelt komisjoni ettepaneku üle säilitada ja edendada Euroopa juhtivat rolli superandmetöötuse ja kvantarvutuse valdkonnas;

65. toonitab, et digisektoril on märkimisväärne potentsiaal aidata kaasa ülemaailmse süsinikdioksiidheite vähendamisele; märgib, et see sektor põhjustab hinnanguliselt enam kui 2 % kogu maailma kasvuhoonegaaside heitkogustest; rõhutab, et sektori jätkuva laienemisega peab kaasnema keskendumine energia- ja ressursitõhususele, et võidelda keskkonnamõju vastu; märgib, et uued tehnoloogilised lahendused, nagu kiudoptika (võrreldes vasega) ja energiatõhusad programmid, annavad palju väiksema CO₂-jalajälje; rõhutab vajadust parandada kriitilise tähtsusega toorainete kasutamist ja ringlust ning samal ajal vähendada ja ringlusse võtta elektroonikajäätmeid;

66. rõhutab, et andmekeskused moodustavad üha suurema osa maailma elektritarbimisest, mis võib veelgi suureneada, kui meetmeid ei võeta; võtab teadmiseks komisjoni kavatsuse saavutada 2030. aastaks väga energiatõhusad, kestlikud ja kliimaneutraalsed andmekeskused; toetab uuenduslike ja parimate olemasolevate lahenduste, jäätmete minimeerimise ja keskkonnahoidlike andmesalvestustehnikate edendamist, keskendudes eelkõige kaugkütte ja -jahutuse koostoimele ning

Neljapäev, 25. märts 2021

kasutades andmekeskuste jahutamisel tekkivat heitsoojust, et leevendada andmekeskuste mõju keskkonnale, ressursidele ja kasutatavale energiale; nõuab, et andmete talletamise ja jagamise seotud CO₂ heide oleks tarbijatele läbipaistvam;

67. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles edendama konkurentsivõimelisi turge, tugevdades samal ajal Euroopa ettevõtteid, ning toetama Euroopa pilveteenuste arengut; väljendab heameelt Euroopa pilvandmetöötamise föderatsiooni algatuste üle, nagu Euroopa tööstusandmete ja pilvandmetöötamise liit ning rahastamisalgatused, samuti GAIA-X projekti üle, mille eesmärk on arendada välja ühendatud andmetaristu ja luua ökosüsteem, mis võimaldab andmete esitajate sisseprojekteeritud skaleeritavust, koostalitlusvõimet ja enesemääramist, et tagada organisatsioonide või üksikisikute enesemääramisõigus seoses kontrolliga oma andmete üle; toetab konkurentsivõimelisi ELi turge teenustaristu (IaaS), teenusplatvormide (PaaS) ja tarkvara teenusena (SaaS) valdkondades ning spetsialiseeritud ja nišipilveteenuste ja -rakenduste arendamisel; nõuab tungivalt, et komisjon oleks valvas liidu oligopoolsetel turgudel valitsevate osalejate turuvõimu kuritarvitamise suhtes, mis võib pärssida konkurentsi või tarbijate valikuid; rõhutab, et pilvetaristud peaksid põhinema usalduse, avatuse, turvalisuse, koostalitlusvõime ja kaasaskantavuse põhimõtetel; rõhutab, et andmete ülekantavuse põhimõtted peaksid vajalikul määral ületama erinevused IT-teenuste pakkujate taristutes ja tavades, et tagada kasutajate andmete tõhus portimine; märgib, et kasutajatel ei pruugi oma andmete portimisel ühelt teenusepakkujalt teisele olla täpselt sama konfiguratsioon ja teenus;

68. kutsub komisjoni üles koostöös liikmesriikidega kiirendama pilvejuhendi väljatöötamist, millega kehtestatakse põhimõtted konkurentsivõimeliste pilveteenuste osutamiseks liidus, luuakse kindel raamistik, et suurendada pilveteenuste selgust ja hõlbustada nende nõuetele vastavust, ning kohustatakse teenusepakkujaid muu hulgas avaldama, kus andmeid töödeldakse ja säilitatakse, tagades samal ajal, et kasutajatel on oma andmete üle suveräänsus; märgib, et see juhend peaks võimaldama kasutajatel oma andmeid koostalitlusvõimeliste liidest kaudu sujuvalt teistele teenuseosutajatele üle kanda; on veendunud, et juhendi eesmärk peab olema tehnoloogiliste kinnistumiste vältimine, eriti riigihangetes; leiab, et Euroopa Standardikomitee töörühma kokkulepete kasutamine konkreetsetes valdkondades, näiteks pilveteenuste puhul, on üks võimalusi, kuidas suurendada ühtlustatud standardite loomise tõhusust; rõhutab, et kuigi pilveteenuste osutaja valivad ettevõtjad ja tarbijad, peavad kõik pilveteenuste osutajad, kui nad on asutatud või tegutsevad ELis, järgima ELi eeskirju, norme ja standardeid ning nende nõuetele vastavust tuleks jälgida; märgib, et juhul, kui ELi ettevõtja kasutab pilveteenuseid, mis asuvad kolmandates riikides, on oluline tagada vaidluste korral, sealhulgas intellektuaalomandiga seotud vaidluste korral, sama kõrge õiguskaitse kohaldamine kui ELis;

69. toetab komisjoni tööd, millega kasutatakse ära horisontaalse ja vertikaalse konkurentsi suuniste läbivaatamist, võtmaks kasutusele uued vahendid, millega võidelda andmeturgudele omase ülemäärase turukontsentratsiooni vastu, sealhulgas riskiturgude pideva järelevalve ja vajaduse korral eelreguleerimise abil;

70. rõhutab usalduse ja kindlama küberturvalisuse raamistiku tähtsust stabiilse andmepõhise majanduse jaoks, lisaks turvakultuurile üksuste jaoks, kes käitlevad suuri andmehulki; rõhutab tippasemel oleva digitaristu tähtsust, mis on kõige alus, ning kutsub komisjoni ja liikmesriike üles investeerima koos, et tagada selle täielik kasutuselevõtt; nõuab andmete turvalise jagamise tehnoloogia edasiarendamise toetamist, nt turvalise mitme osapoolse arvutus- ja krüptimistehnoloogia kaudu; nõuab tungivalt, et komisjon esitaks igas suuruses turuosalistele (k.a mikroettevõtjad ja VKEd) sobivad lahendused ja küberturvalisuse standardid; toetab ühist ja kooskõlastatud lähenemisviisi 5G küberturvalisuse ja turvalise 5G kasutuselevõtu ELi vahenditele;

71. kutsub komisjoni üles edendama auditeid, mis käsitlevad andmete jagamise taristu kuritarvitamist, haavatavust ja koostalitlusvõimet; juhib tähelepanu küberrünnakutest tulenevatele märkimisväärsetele ja kiiresti kasvavatele kuludele; tuletab meelde, et suurem ühenduvus võib suurendada küberohte ja kuritegevust, samuti küberterrorismi ning looduslike ja tehnoloogiliste õnnetuste, näiteks ärisaladusi mõjutavate õnnetuste ohtu; väljendab sellega seoses heameelt komisjoni

Neljapäev, 25. märts 2021

ettepaneku üle vaadata läbi direktiiv (EL) 2016/1148 võrgu- ja infosüsteemide turvalisuse kohta⁽²⁹⁾ ning uus ELi küberturvalisuse pädevuskeskus, et parandada kübervastupidavusvõimet ja reageerida küberrünnete tulemuslikumalt;

72. rõhutab, et toodete ja teenuste ohutu kasutuselevõtt andmepõhistes, tarbijale suunatud ja tööstuslikes asjade interneti Euroopa ökosüsteemides peaks hõlmama sisseprojekteeritud turvalisust ja privaatsust; ergutab kasutama vahendeid läbipaistvuse suurendamiseks; toetab komisjoni kavatsust töötada välja digitaalne tootepass;

73. peab väga tähtsaks, et pädevatel turujärelevalveasutustel oleks vajalikud volitused juurdepääsuks vajalikele andmetele täielikus kooskõlas määrusega (EL) 2019/1020⁽³⁰⁾, kui neil on alust kahtlustada ebaseaduslikku tegevust, selleks et toetada asutuste meetmeid ning tagada piisav kontroll tooteohutuse üle; rõhutab, et järelevalveasutused peavad tagama kasutatud andmetele turvalisuse ja kaitse;

74. nõuab, et jälgitaks transpordialaste õigusaktide rakendamist eelkõige määrus (EL) 2020/1056 direktiiv (EL) 2019/1936 ja määrus (EL) 2019/1239, et tagada ettevõtjate toetamine, edendada digiteerimist ja parandada andmevahetust ettevõtjalt haldusasutusele, ettevõtjalt tarbijale, ettevõtjalt ettevõtjale, ettevõtjalt riigile ja riigilt ettevõtjale;

Teadusuuringud, oskused, pädevus ja tehisintellekt

75. tõdeb, et andmetele juurdepääs võib kiirendada teadusuuringuid ja haridusprogramme; väljendab heameelt komisjoni töö üle valdkonnas, mis võimaldada andmete jagamist teadusuuringute tegemiseks ja hariduseks; väljendab heameelt Euroopa avatud teaduse pilve kui avatud, usaldusväärse ja föderaalset keskkonna väljatöötamise üle Euroopas, et säilitada teadusuuringute andmeid piiriülevalt, neid jagada ja taaskasutada; toetab riiklikult rahastatavate teadusuuringute andmete edendamist kooskõlas põhimõttega „nii avatud kui võimalik, nii suletud kui vajalik“; rõhutab ülikoolidevaheliste strateegilise partnerluse lepingute tähtsust, et veelgi edendada koostööd erinevates andmeteanduse valdkondades;

76. rõhutab, kui oluline on saavutada üldise digitaalse kirjaoskuse kõrge tase ja edendada üldsuse teadlikkuse suurendamise meetmeid; rõhutab, et liidu kasvupotentsiaali sõltub tema elanikkonna ja tööjõu oskustest; kutsub seetõttu liikmesriike üles pöörama erilist tähelepanu tarkvaraarendusele, meelitades andekaid inimesi IKTsse ja andmekirjaoskusesse kõigi jaoks, et arendada Euroopa oskusteavet, mis keskendub järgmisele põlvkonnale ja tipptasemel tehnoloogiale; rõhutab, et õiguskaitse- ja kohtuasutuste töötajatel peavad olema piisavad digioskused, kuna need on väga olulised kohtusüsteemi digiteerimiseks kõigis liikmesriikides; märgib, et komisjon on digiõppe tegevuskavas esitanud ambitsioonikad eesmärgid seoses digitaaloskustega ELis, ning rõhutab vajadust tähelepanelikult jälgida digiõppe tegevuskava rakendamist, arendamist ja tulemuslikkust;

77. toonitab, et konkurentsivõimeline juurdepääs andmetele ja andmete piiriülese kasutamise hõlbustamine on ülimalt olulised tehisintellekti arendamiseks, mis tugineb kvaliteetsele ja paremale andmete kättesaadavusele, et luua isikustamata andmekogumeid, mis on võimelised treenima algoritme ja parandama nende toimivust;

78. rõhutab, et Euroopa andmestrategia rakendamisel tuleb leida tasakaal andmete laiema kasutamise ja jagamise edendamise ning intellektuaalomandi õiguste, ärisaladuste, aga ka selliste põhiõiguste nagu privaatsuse kaitsmise vahel; rõhutab, et tehisintellekti algoritmide koolitamiseks kasutatavad andmed tuginevad mõnikord struktureeritud andmetele, näiteks andmebaasidele, autoriõigusega kaitstud teostele ja muule intellektuaalomandi õigustega kaitstud loomingule, mida tavaliselt ei saa pidada andmeteks;

⁽²⁹⁾ ELT L 194, 19.7.2016, lk 1.

⁽³⁰⁾ ELT L 169, 25.6.2019, lk 1.

Neljapäev, 25. märts 2021

79. märgib, et autoriõigusega kaitstud sisu kasutamist andmesisestusena tuleb hinnata kehtivate reeglite ja autoriõiguse direktiivis⁽³¹⁾ sätestatud teksti- ja andmekaevu erandi ning sellega seotud õiguste valguses digitaalsel ühtsel turul; kutsub komisjoni üles esitama suunised selle kohta, kuidas endale õiguste jätmise tehakse tsentraliseeritud viisil avalikult kättesaadavaks;

80. märgib, et komisjon peaks põhjalikumalt hindama tsiviilkohtumenetluse seaduse praeguse õigusraamistiku muudatusi, et vähendada erainvestorite jaoks olemasolevaid investeerimiskustusi; kutsub komisjoni sellega seoses üles viivitamata ja piisaval määral järgima Euroopa Parlamendi 4. juuli 2017. aasta resolutsiooni tsiviilkohtumenetluse ühiste miinimumnõuete kohta⁽³²⁾;

81. rõhutab vajadust vältida igasuguste eelarvamuste, eriti sooliste eelarvamuste tahtmatut kajastumist algoritmipõhistes rakendustes; ergutab selleks algoritmide, tehisintellekti süsteemide ja rakenduste kavandamise läbipaistvust;

82. tuletab meelde, et isikuandmete kaitse üldmääruse kohaselt on ELi kodanikel õigus saada selgitusi algoritmide tehtud otsuste kohta ja need vaidlustada, et vähendada ebakindlust ja läbipaistmatust, kusjuures erilist tähelepanu tuleks pöörata heaolule ja tööelu läbipaistvusele;

83. usub, et kuigi praegused vastutuse põhimõtted ja tehnoloogianeutraalsed vastutuse reeglid on üldiselt digitaalmajandusele ja enamikule kujunemisyrgus tehnoloogiatele sobilikud, esineb siiski mõningaid juhtumeid, näiteks tehisintellekti süsteemide haldureid puudutavad juhtumid, kus õiguskindluse suurendamiseks ja andmete ebaseadusliku kasutamise korral mõjutatud isiku jaoks piisava hüvitiste süsteemi loomiseks on vajalikud uued või täiendavad vastutust käsitlevad reeglid;

84. nõuab tungival, et komisjon viiks läbi sarnaste võimalike õiguslike lünkade põhjaliku hindamise seoses vastutusega andmete eest, näiteks tehisintellekti ja muu kui tehisintellekti põhjustatud kahjude puhul, mis tulenevad andmekogumite puudustest või ebatäpsusest, ning hindaks võimalikke kehtivate vastutussüsteemide kohandusi enne uute seadusandlike ettepanekute esitamist;

85. kutsub komisjoni üles edendama parimaid tavasid teaduse, tehnoloogia, inseneeria ja matemaatika (STEM) valdkonnas, pöörates erilist tähelepanu soolisele võrdõiguslikkusele ning naiste kaasamisele ja tööhõivele tehnoloogia valdkonnas;

86. peab tervitatavaks programmi „Digitaalne Euroopa“, programmi „Euroopa horisont“, kosmoseprogrammi ja Euroopa ühendamise rahastut ning Euroopa digitaalse innovatsiooni keskusi, mis aitavad Euroopa ettevõtjatel digiülemineku võimalustega sammu pidada; rõhutab programmi „Euroopa horisont“ raames kvantuumringuteks eraldatud vahendite tähtsust; tuletab lisaks meelde rolli, mida taaste ja vastupidavuse rahastamisvahend peaks etendama digitaalarengu tegevuskavasse panustamisel;

87. nõuab avaliku ja erasektori poolset rahastamist, eelkõige mikroettevõtjatele ja VKEdele, et toetada digiüleminekut ja kasutada täielikult ära andmemajanduse potentsiaal ning integreerida digitehnoloogia ja -oskused; rõhutab, et võrdsete tingimuste saavutamine mikroettevõtjate ja VKEde jaoks ei hõlma mitte ainult juurdepääsu andmetele, vaid ka vajalike oskuste tagamist analüüsimiseks ja sellisest teabest ülevaate saamiseks;

88. kutsub sotsiaalpartnereid üles uurima digitaliseerimise, andmete ja tehisintellekti potentsiaali kestliku tootlikkuse suurendamiseks, austades samal ajal töötajate õigusi, tööjõu heaolu ja tööalase konkurentsivõime parandamiseks ning investeerimiseks oskuste täiendamisse, ümberõppesse, elukestvasse õppesse ja digitaalse kirjaoskuse süsteemidesse; märgib, et andmepõhise tehnoloogia alase teadlikkuse suurendamine, harimine ja läbipaistvus on olulised, et ELi kodanikud neid tehnoloogiaid mõistaksid ja osaleksid nende õiglasel rakendamisel; rõhutab, et töötajatel peaks olema õigus teada, kus ja kuidas nende andmeid kogutakse, kasutatakse, säilitatakse või jagatakse; nõuab, et hoitaks ära ebaproportsionaalne ja põhjendamatu jälgimine töökohal; on seisukohal, et riiklikud ametiühingud peaksid olema rohkem kaasatud selliste soovitude ja suuniste koostamisse, mis käsitlevad andmekaitset ja eraelu puutumatust töökohal;

⁽³¹⁾ ELT L 130, 17.5.2019, lk 92.

⁽³²⁾ ELT C 334, 19.9.2018, lk 39.

Neljapäev, 25. märts 2021

Üldised reeglid

89. usub, et andmete kasutamist reguleerivad ülemaailmsed eeskirjad ei ole piisavad; kutsub komisjoni üles esitama andmeid reguleeriva õiguskeskkonna võrdleva analüüsi kolmandate riikide kohta; märgib, et mõnes kolmandas riigis tegutsevate Euroopa ettevõtteid puutuvad üha enam kokku põhjendamatute tõkete ja digitaalsete piirangutega; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tugevdama jõupingutusi sarnaselt meelesstatud kolmandate riikidega rahvusvahelistel ja mitmepoolsetel foorumitel ning kahepoolsetes ja kaubandusalastes aruteludes, et leppida kokku uute tehnoloogiate, nagu tehisintellekt, asjade internet, 5G ja 6G kasutamist reguleerivates uutes rahvusvahelistes eetilistes ja tehnilistes standardites, mis peaksid edendama liidu väärtusi, põhiõigusi, põhimõtteid, reegleid ja norme, ning tagama, et selle turg jääks konkurentsivõimeliseks ja ülejäänud maailmale avatuks; rõhutab vajadust rahvusvaheliste eeskirjade ja standardite järele, et edendada ülemaailmset koostööd, mille eesmärk on tugevdada andmekaitset ning luua ohutu ja asjakohane andmeedastus, järgides samal ajal täiel määral ELi ja liikmeriikide õigusakte ja norme;

90. rõhutab, et isikuandmete edastamisel teistesse jurisdiktsioonidesse tuleb alati järgida isikuandmete kaitse üldmääruse, andmekaitseDirektiivi ja harta sätteid ning võtta enne edastamist arvesse Euroopa AndmekaitseNõukogu soovitusi ja suuniseid, ning et see võib toimuda üksnes siis, kui isikuandmete kaitse tase on piisav;

91. nõuab vabasid andmevooge liidu ja kolmandate riikide vahel tingimusel, et andmekaitse, eraelu puutumatus, turvalisus ja muud selgelt kindlaks määratud ja nõuetekohaselt põhjendatud ning mittediskrimineerivad avaliku poliitika huvidele on vastatud, näiteks kaitse piisavuse otsustega; on veendunud, et andmete vaba liikumine üle piiri on vajalik andmemajanduse kogu potentsiaali ärakasutamiseks, ja rõhutab, et andmevoos säilitamine peab jääma Euroopa väärtuste ja eesmärkide nurgakiviks; toetab Euroopa ühistele andmeruumidele juurdepääsu võimaldamist sidusrühmadele, kes järgivad täielikult kõiki asjakohaseid liidu õigusakte; kutsub komisjoni üles pidama koos liikmesriikidega läbirääkimisi uute eeskirjade üle, mis käsitlevad ülemaailmset digitaalrajandust, sealhulgas põhjendamatute andmete lokaliseerimise nõuete keelustamist; tuletab meelde, kui oluline on teha edusamme Maailma Kaubandusorganisatsioonis e-kaubanduse üle peetavatel läbirääkimistel, ning nõuab ambitsioonikate ja laiaulatuslike digitaalkaubanduse peatükkide lisamist ELi vabakaubanduslepingutesse; toetab liidu aktiivset rolli ja osalemist muudes digitaliseerimise alase rahvusvahelise koostöö rahvusvahelistes foorumites, nagu ÜRO, OECD, Rahvusvaheline Tööorganisatsioon ja UNESCO;

o

o o

92. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile.
